

Контакт цивілізацій

Бережний Василь Павлович

Черговий сеанс зв'язку з космічним кораблем «Ікар» почався жартом білявого космонавта:

— У нас тут добре: скільки не їж, все одно не поважчаєш! Хоча меню... А втім, мій напарник не скаржиться, дома, каже, наляжу на супи та дичину.

На телевізійних екранах було добре видно двоє веселих облич.

— Я й тут почуваю себе як дома, — обізвався другий, з чорним йоржиком. — Коли б дружину сюди, а то хто нам на Венері їсти приготує?

— А вона в тебе не сварлива часом?

— Хе-хе... Та це ж ангел — не жінка. Якби ти знав... Хоча... Що це? Що сталося? — і шарпнувся до товариша.

— Метеорит! — скрикнув той, не відриваючи погляду від радарного екрана. — Двигун!.. Шоломи!..

Телеглядачі бачили, як чітко діяв юнак, але було вже запізно, щоб вивести корабель з-під удару. Жажливий тріск — і екрани померкли. «Ікар» загинув. Обірвалися сміхотливі голоси, зникли усмішки, погляди енергійних очей. Не більше як за годину в усіх великих містах світу вийшли екстренні випуски газет з фотографією катастрофи — спалах на чорному тлі, повідомлення Центру космічного зв'язку і кількох обсерваторій планети. Людство одяглося в траур — загинули мужні, красиві люди.

Вже заходило сонце, коли дві смагляві дівчини — одна в рожевому, друга в голубому купальнику — вийшли на піщаний берег. І що б, здавалося, оці дві яскраві цятки в океані простору, а все довкола нібито ожило, наповнилося трепетними фарбами, світлом, наче в тих граціозних смаглявках був прихований великий сенс існування.

— Перестань хандрити, Анс, — лагідно мовила дівчина в червоному. — Невже гадаєш, що він збайдужів? Завтра побачиш... На яхті ти мусиш бути веселою. Коло тебе ж хлопці так і в'ються...

Голуба тільки зітхнула, її великі, схожі на мигдаль очі повнилися смутком.

— Облиш про хлопців...

— Чому ж ти не в настрої? Хіба не через нього?

— Не знаю.

— А... вигадуюєш. Телефон тобі зіпсував настрої.

Анс по коліна зайшла у воду, знехотя сказала:

— Не телефон, а телевізор.

— А... — махнула рукою Вар. — Скільки тих катастроф буває! Я вже звикла.

Анс поглянула на подругу так, наче вперше бачила. Як це можна до катастроф звикнути?

— Краще давай поплавемо.

На воді вони трималися легко, пливли красиво, стуляючи перед обличчям долоні, наче для молитви. Незабаром до них приєдналося кілька дельфінів. Певне, щоб виказати свої симпатії, вони кружляли навколо дівчат грайливо викидалися з води, пірнали попід ними. Проте скоро подруги помітили: дельфіни спрямовують їх праворуч, у бік Місячної скелі, що гігантською скибою виступала з моря.

— Чого це вони заманюють туди? Може, повернемося?

Дельфіни ніби зрозуміли людей — заметушилися, застрибали ще дужче, а вожак стрімко кинувся вперед, огинаючи скелю.

Той, хто хоч раз побував на цьому мальовничому узбережжі, знає про «тутешніх» дельфінів, про їхні дружні контакти з людьми. Вар і Анс належали до їхньої компанії і були б здивовані, якби морські друзі не зустріли їх. Але сьогодні дельфіни поводитись якось дивно. Обігнувши важке бескеття побіля Місячної скелі, дівчата вийшли на пісок затишної бухти. Дельфіни вишикувалися перед пляжем та так і застигли у воді, наче чогось очікуючи.

— Щось вони сьогодні стривожені, — сказала Анс.

Подруга стонула плечем.

— Цікаво, чи завтра за яхтою попливуть?

Коли дівчата знову зайшли в воду, дельфіни почали легенько тикатися носами в їхні ноги, заступаючи шлях.

— Ти поглянь, які зухвальці! — вигукнула Вар і з розгону кинулась у воду. Тварини пропустили її і тепер усю свою увагу зосередили на Анс. Дівчина завагалась; чому вони так поглядають на неї з водяної прозорості? Невже хочуть щось сказати? Вона озирнулась довкруг — щось біліє під скелею. Наблизилась і побачила якусь незграбну постать, розпростерту на піску. Величезні черевики, білий балахон і... рукавиці. Що за дивина? Балахон завершувався великим обручем на шії, голова відкрита... Мертвий?

Ставши на коліна, Анс прихилила вухо до незнайомця, прислухалась — наче дише. Хотіла помацати пульс, але як не сіпала, не могла зняти рукавицю. Тоді почала масувати йому долонями лице. За кілька хвилин на щоках з'явилися рум'янці, стріпнулись повіки. Невідомий поволі розплющив очі, їхні погляди зустрілися, і дівчині здалося, що вона вже десь бачила це біляве обличчя, але де — не могла пригадати.

Він теж, мабуть, не міг второпати, де він і що з ним, бо заплющив очі і так пролежав з хвилину. Потім знову поглянув на дівчину, пересмикнув покритими смагою губами, прошепотів:

— Ти мені снишся, правда?

Анс не встигла кивнути головою на знак згоди, як за спиною пролунав голос Вар:

— Що трапилось? Хто це такий?

Невідомий підвівся на ліктях, поводячи очима.

— Ви знепритомніли? — спитала Анс, обома руками підтримуючи його за плечі. — Де ваш човен?

— Я з «Ікара»... — кволим голосом промовив юнак.

Вар сплеснула руками:

— З «Ікара»?.. З космічного корабля?..

— Так.

Анс допомогла йому сісти. Значить, це один із тих двох, яких вона бачила на екрані телевізора. Ну, звичайно!

— Зніміть скафандр... Ось тут застібка, так...

Дівчата пововтузилися з тим скафандром, поки зняли.

— Мене зовуть Пол... — Космонавт поворушив ногами, руками.

— А мене — Вар. Подругу кличте Анс.

— Я щасливий...

— Ми вас бачили по телевізору!

— А де ж мій напарник? — з тривогою спитав Пол.

Дівчата оглянулись: ніде нікого й нічого.

— Як же це... Невже загинув?..

— А як вам пощастило? — спитала Вар.

З допомогою Анс Пол стояв, трохи похитуючись.

— Як пощастило? Це мене й самого цікавить...

— Я вже здогадалась! — вигукнула Вар. — Дельфіни!

— Не пам'ятаю. Коли метеорит... Від удару «Ікар» розколовся, як горіх... А де мій шолом?

Круглий, з прозорою передньою стінкою шолом лежав за один крок від них.

— Це дельфіни вас врятували! — знову вигукнула Вар. — І сюди допровадили.

Пол, незграбно переставляючи ноги, підійшов до води і справді побачив дельфінів. Розумні тварини, певне, зраділи, бо закружляли, аж збурунили тиху бухточку.

— Вони вас вітають, Пол!

— А хто ж зняв шолома? — обізвалась Анс.

— Хіба не ви? — спитав Пол.

— Ні. Коли я підійшла, він лежав віддалік. Та я і не зуміла б зняти.

— Цікаво... — задумливо промовив космонавт. Підвів голову, посміхнувся. — Ну, як би там не було, тепер я у вашому полоні!

— Я за човном! — Вар кинулась у воду і, швидко вимахуючи руками, попливла за скелю.

— Мені треба зв'язатися з Центром космічних польотів...

Пол почав розпитувати, чи далеко звідси телеграф, телефон.

— Оце подія... — раділа Анс. — А кажуть, чудес не буває!

— Бувають, бувають, люба моя наречена.

— Наречена? — спалахнула дівчина.

— Так, наречена. Перед польотом я дав собі слово: перша дівчина, яку побачу, приземлившись... — Він хотів поцілувати її, але Анс відхилилась.

Почувся хуркіт мотора — до пляжу наближався човен.

— Сідайте! — покликкала Вар. — Пливемо! Це сенсація століття!

Анс і Пол підійшли.

— Тут є ще одна сенсація, — з ледь помітним сумом у голосі вимовила Анс. — Пол поклявся, що перша дівчина, яка побачить його після польоту, стане його нареченою.

Вар так і застигла з розтуленими губами, поміж яких білили міцні зуби.

— Ну, і ти ж перша побачила його! Якби Пол не був непритомний, то й він би першою побачив тебе... — Подивившись на розгубленого космонавта, Анс додала: — Виходить, ви по праву належите їй, адже так?

— Якщо так — значить так, — знизав плечима космонавт і ніяково всміхнувся.

Наче за помахом чарівної палички, маленьке, нічим не примітне приморське містечко того ж вечора прославилося на весь світ.

«Дельфіни врятували космонавта!..»

«Пол живий і здоровий!..»

«З орбіти — на Землю!..»

Ефір огортав планету сувоями радіохвиль.

«Пол не тільки зберіг собі життя, а й зустрів гарненьку наречену!»

«Контакт з цивілізацією дельфінів...»

Зграї вертольотів прилетіли до містечка. Морські лайнери стали біля нього на рейді. Катери і яхти обліпили причали. Журналісти, фотокореспонденти і просто цікаві заповнили готелик, понаставляли намети. Людство хотіло почути і побачити чудом врятованого космонавта. І воно побачило його того ж вечора. Передача йшла «з місця події» — на мільйонах голубих екранів з'явилося обличчя Пола. Космонавт силкувався бути веселим, але це йому не вдавалося: думка про товариша болісно стискувала юнакові серце.

Всупереч сподіванням, прес-конференція Пола не була цікавою. Як не старалися кореспонденти, які б запитання не ставили, Пол не міг розповісти нічого сенсаційного.

— Чи встиг Дін надіти шолом?

— Не знаю. Катастрофа сталася блискавично.

— Ваші відчуття при падінні в атмосфері?

— Які там відчуття? Я був непритомний...

— Чи на велику глибину ви занурились, коли вас підхопили дельфіни?

— Не пам'ятаю точно...

І отак з годину. Потім на екрані з'явилися Вар і Анс. Дівчата розповіли, як дельфіни доправили їх у бухточку Місячної скелі, А потім Анс сказала:

— Мене тільки дивує, що шолом лежав за крок від Пола. Хто його зняв?

Хвацький, лисий, мов коліно, коментатор поправив окуляри і обернувся до космонавта:

— Пол міг зняти його і сам у безпам'ятстві. Зрештою, це міг зробити випадковий свідок події, який, подумавши, що космонавт мертвий, подався геть, не бажаючи встрявати в цю справу. Якщо він зараз дивиться нашу передачу, просимо завітати або хоч подзвонити до нас на цю імпровізовану студію.

Це, звичайно, було сказано для пожвавлення передачі, бо коментатор був переконаний: коли б хтось, окрім цих вертихвісток, допомагав космонавтові, то вже обізвався б. Проте він ще раз торкнув свої окуляри і, дивлячись у вічі глядачам, повторив запрошення:

— Просимо невідомого обізнатися!

Камера крупним планом показала щасливе обличчя Вар, яка своїм усміхом хотіла підбадьорити Пола, зосереджену і замислену Анс, потім знову лисого коментатора. Але що сталося? Він зняв окуляри, протер блискучі скельця, знову надів. Обличчя явно стурбоване.

— В чому справа? Оператори!

Телеглядачі усього світу побачили, як з правого боку екрана почала насуватися сіра шторка, стираючи зображення.

— Що таке? — вже сердито спитав коментатор, але, одразу ж опам'ятавшись, усміхнувся: — Маленькі технічні неполадки...

На правій половині екранів з'явилася голова з чорним йоржиком.

— Дін! — скрикнув Пол. — Дін!

Космонавт примружив очі, ніби вглядаючись в лица людей, потім промовив:

— Добрий вечір... Салют, Пол!

— Салют! — Пол підвівся, озираючись на всі боки. — От здорово! Звідки ти, старина?

— Та тут, розумієш... Я говорю з орбіти!

— Ах, так? — безжурно засміявся Пол. — І дружина з тобою?

— Крім жартів, я на орбіті.

— Як же ти встиг прихопити з собою телепередатчика?

— Мене врятували інопланетяни. Тебе теж. Але мій скафандр був пошкоджений, от вони й того... взяли на борт...

Не до всіх одразу дійшло: інопланетяни. Коментатор спершу теж не звернув на це уваги, а потім аж підскочив на стільці:

— Інопланетники?.. Це ж історична подія! Які вони? Як поведуться з вами, Дін? Чи не збираються захопити Землю?

Дін добродушно сміявся з цього чоловічка, який засипав його запитаннями, не даючи відповіді хоч на одне.

— ...Ви як представник людства мусите з честю виконати свою місію... Пильнуйте, будьте насторожі, щоб ми всі через свою надмірну довірливість...

Дін підморгнув Полові, і той його зрозумів — ухопив коментатора на руки і, немов хлопчика, виніс із-під юпітерів. Той дригав ногами і тільки розсмішив глядачів.

— Оце добре, — сказав Дін, коли Пол знову сів коло Вар та Анс. — Зараз ви побачите: інопланетяни схожі на нас, лише колір шкіри в них синій, немає волосся і ростом дрібніші.

Поряд з обличчям Діна з'явилося яскраво-синє лице інопланетянина. Особливого враження воно ні на кого не справило, хоча вся планета з напруженою цікавістю дивилася на екран. Нічого дивного в ньому не було: люди стільки начиталися про можливість життя на інших планетах, що вже давно підготувалися до контактів з іншими цивілізаціями. А космічний гість, кумедно вимовляючи англійські слова, говорив, поглядаючи на папірця, якого, певне, написав Дін:

— Здрастуйте, люди! Невтоленна жадоба знання змусила нас здійснити експедицію до сусідньої зорі — вашого Сонця. Нелегко було подолати відстань у чотири світлові роки, яка відділяє Альфу Центавра від Сонячної системи. Але ми щасливі, що зустріли мислячих істот. Ми просимо Раду Безпеки дозволити нам зробити посадку на вашій прекрасній Землі. У нас життя також на білково-кисневій основі...

Чим довше він говорив, тим більше людей усвідомлювало значимість, історичну неповторність моменту. Нарешті контакт двох цивілізацій став дійсністю! Навіть балакучий коментатор притих. Сидів, мовчки в слухаючись в інопланетну вимову, хоча це давалося йому нелегко — його аж пересмикнуло від бажання говорити, говорити.

А посланець космосу розповідав дивовижні речі. Земля дослухалась...

Джерело: *Бережний В. П. Під крижаним щитом: Фантастика.* - К.: Радянський письменник, 1972. - С. 38-44.

Постійна адреса: http://ukrlit.org/berezhnyi_vasyl_pavlovych/kontakt_tsyvilizatsii